

НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ ІНСТИТУТ ПУБЛІЧНОГО ПРАВА

КОСТЯКОВ ІГОР АНАТОЛІЙОВИЧ

УДК 342.922

**АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ОХОРОННОЇ
ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ**

12.00.07 – адміністративне право і процес;
фінансове право; інформаційне право

**Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата
юридичних наук**

Київ – 2020

Дисертацією є рукопис

Робота виконана в Науково-дослідному інституті публічного права

Науковий керівник

доктор юридичних наук, професор

Гриценко Володимир Григорович,

Центральноукраїнський державний педагогічний університет імені Володимира Винниченка,

професор кафедри галузевого права та правоохоронної діяльності

Офіційні опоненти:

доктор юридичних наук, професор

Гаруст Юрій Віталійович,

Навчально-науковий інститут прав Сумського державного університету,

завідувач кафедри адміністративного, господарського права та фінансово-економічної безпеки

кандидат юридичних наук

Шевченко Сергій Іванович,

Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ,

заступник директора навчально-наукового інституту заочного навчання та підвищення кваліфікації.

Захист відбудеться «___» _____ 2020 р. о ___ годині на засіданні спеціалізованої вченої ради К 26.503.01 в Науково-дослідному інституті публічного права за адресою: 03035, м. Київ, вул. Георгія Кірпи, 2 А

З дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Науково-дослідного інституту публічного права за адресою: 03035, м. Київ, вул. Георгія Кірпи, 2 А

Автореферат розісланий «___» _____ 2020 р.

Учений секретар
спеціалізованої вченої ради

К.М. Куркова

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Обґрунтування вибору теми дослідження. На сьогоднішній день забезпечення прав і законних інтересів фізичних і юридичних осіб шляхом їх охорони, а також належного їм майна від протиправних посягань можна вважати одним з ключових напрямків діяльності демократичної, правової, соціальної держави. Означене впливає зі ст. 3 Конституції України, яка наголошує, що забезпечення прав людини є головним обов'язком держави. Вона має створювати належні умови для реалізації охоронної діяльності уповноваженими суб'єктами, які безпосередньо мають втілювати в життя приписи Основного Закону.

Серед таких суб'єктів визначальну роль відіграють органи публічної влади, які здійснюють охоронну діяльність шляхом реалізації покладеної на них правоохоронної функції держави. Однак, неспроможність національної системи суб'єктів охорони повною мірою забезпечити права та інтереси суспільства, а також становлення ринкових відносин, обумовило виникнення приватної охоронної діяльності, суб'єкти якої провадять свою діяльність на основі ліцензії. Відтак, в Україні охоронну діяльність здійснюють державні та недержавні суб'єкти.

Запровадження приватної охоронної діяльності, в першу чергу, було спрямоване на допомогу та сприяння діяльності органам публічної влади з метою забезпечення громадського порядку, профілактики й запобігання правопорушень та захисту від протиправних посягань на фізичних та юридичних осіб та їх майна.

Однак, як показує досвід, сфера охоронної діяльності характеризується низкою проблем, пов'язаних з існуванням приватних та публічних суб'єктів охоронної діяльності, вирішення яких можливе за наявності комплексного, якісного та ефективного адміністративно-правового регулювання цієї сфери. Проте, наявне адміністративно-правове регулювання не відповідає вказаним вимогам, що також ускладнює здійснення належної охоронної діяльності.

Як наслідок, сфера охоронної діяльності характеризується: відсутністю єдиного нормативно-правового акта, який має визначати концептуальні засади здійснення такої діяльності з чітким розподілом суб'єктів охорони та їх компетенції; низьким рівнем вимог до кадрового забезпечення суб'єктів здійснення охоронної діяльності; відсутністю процедур взаємодії між суб'єктами охоронної діяльності; неякісним правовим регулюванням контрольних процедур у сфері охорони; неузгодженістю правових норм, які визначають адміністративно-правове регулювання у вказаній сфері.

Наведені обставини свідчать про актуальність обраної тематики, а також необхідність комплексного дослідження адміністративно-правового регулювання охоронної діяльності в Україні.

Окрім того, в сучасних умовах політико-економічного та соціально-екологічного становища, забезпечення прав та законних інтересів фізичних й

юридичних осіб набуває особливого значення, а тому потребує відповідної уваги з боку наукової спільноти.

Зв'язок теми дисертації із сучасними дослідженнями. Дослідженням тематики охоронної діяльності загалом, а також її окремих видів займалися такі науковці як В. Галуцько, С. Довгий, Ю. Загуменна, М. Зубок, В. Курило, М. Мазепа, Р. Миронюк, Д. Припутень, І. Потайчук, А. Сачаво, М. Сийплові, О. Урговецький, С. Шаронов, С. Юрко, Ю. Ярошенко та інші.

Вивченню загальнотеоретичних аспектів адміністративно-правового регулювання, а також його практичній реалізації присвячено праці таких вчених як: В. Авер'янов, С. Алексєєв, О. Андрійко, Н. Армаш, О. Бандурка, Д. Бахрах, Ю. Битяк, В. Гарашук, І. Голосніченко, Н. Губерська, О. Джафарова, О. Дрозд, С. Ківалов, А. Коваль, Т. Коломоєць, В. Колпаков, Т. Костецька, О. Кузьменко, І. Личенко, А. Манжула, О. Петришин, В. Петков, С. Петков, О. Підпригора, А. Пухтецька, О. Скакун, А. Селіванов, Є. Соболь, С. Стеценко, М. Тищенко.

Аналіз наукових розробок, присвячених адміністративно-правовому регулюванню охоронної діяльності показав, що більшість науковців розглядає питання охоронної діяльності фрагментарно та опосередковано, основну увагу приділяючи саме приватному сектору такої діяльності. В той же час, не применшуючи значення наукових напрацювань вказаних вчених, варто підкреслити, що сучасні реалії потребують комплексного підходу до розуміння охоронної діяльності як цілісної системи дій, які здійснюють як органи публічної влади, так і приватні суб'єкти, які провадять свою діяльність на основі ліцензій.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами, грантами. Дисертаційне дослідження спрямоване на реалізацію положень Концепції адміністративної реформи в Україні, затвердженої Указом Президента України від 22 липня 1998 р. № 810 «Про заходи щодо впровадження Концепції адміністративної реформи в Україні», Стратегії розвитку органів системи Міністерства внутрішніх справ на період до 2020 року, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 15 листопада 2017 р. № 1023-р, Плану заходів з реалізації Стратегії розвитку органів системи Міністерства внутрішніх справ на період до 2020 року, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 21 серпня 2019 р. № 693-р. Дисертаційне дослідження виконано відповідно до плану науково-дослідної роботи Науково-дослідного інституту публічного права на тему «Правове забезпечення прав, свобод та законних інтересів суб'єктів публічно-правових відносин» (номер державної реєстрації 0115U005495).

Мета і завдання дослідження. *Мета* дисертаційного дослідження полягає в тому, щоб на підставі критичного аналізу сучасних наукових напрацювань, чинного законодавства України та зарубіжних країн, а також практичної реалізації суб'єктами адміністративно-правового регулювання покладених на них повноважень у сфері охоронної діяльності здійснити комплексне дослідження адміністративно-правового регулювання охоронної діяльності,

сформувати пропозиції та рекомендації щодо підвищення ефективності як охоронної діяльності загалом, так і її адміністративно-правового регулювання.

Для досягнення поставленої мети в дисертації необхідно вирішити такі завдання:

- визначити поняття і особливості охоронної діяльності як об'єкта адміністративно-правового регулювання;
- охарактеризувати поняття, ознаки та сутність адміністративно-правового регулювання охоронної діяльності;
- проаналізувати адміністративно-правові відносини у сфері охоронної діяльності;
- визначити поняття та структуру механізму адміністративно-правового регулювання охоронної діяльності в Україні;
- окреслити коло суб'єктів здійснення адміністративно-правового регулювання охоронної діяльності в Україні;
- охарактеризувати форми та методи адміністративно-правового регулювання охоронної діяльності в Україні;
- розглянути зарубіжний досвід адміністративно-правового регулювання у сфері охоронної діяльності;
- визначити напрямки розвитку адміністративно-правового регулювання охоронної діяльності в Україні.

Об'єкт дослідження – суспільні відносини, що виникають в процесі здійснення адміністративно-правового регулювання охоронної діяльності.

Предмет дослідження – адміністративно-правове регулювання охоронної діяльності в Україні.

Методи дослідження. Методологічну основу дисертаційного дослідження становлять загальнонаукові та спеціальні методи пізнання. Головним серед них виступає *діалектичний* метод, який дозволив визначити охоронну діяльність як об'єкт адміністративно-правового регулювання, а також з'ясувати сутність охоронної діяльності та зміст адміністративно-правового регулювання означеної сфери (підрозділи 1.1, 1.2). Методи *індукції* та *дедукції* дозволили визначити поняття та ознаки адміністративно-правового регулювання охоронної діяльності, а також особливості адміністративно-правових відносин у сфері охоронної діяльності (підрозділи 1.2, 1.3). Завдяки методам *аналізу* й *синтезу* було сформовано систему структурних елементів механізму адміністративно-правового регулювання охоронної діяльності (підрозділ 2.1). За допомогою *логіко-семантичного* методу поглиблено понятійно-категоріальний апарат сфери охоронної діяльності (підрозділи 1.1, 1.2, 1.3, 2.1). *Системно-структурний* метод сприяв визначенню системи суб'єктів здійснення адміністративно-правового регулювання охоронної діяльності (підрозділ 2.2). *Компаративний* метод дозволив визначити особливості форм та методів адміністративно-правового регулювання охоронної діяльності, а також здійснити порівняльно-правовий аналіз правових норм іноземних країн з метою подальшого вироблення пропозицій щодо удосконалення адміністративно-правового регулювання охоронної діяльності в Україні (підрозділи 2.3, 3.1). Метод *прогнозування* сприяв

визначенню напрямів розвитку адміністративно-правового регулювання охоронної діяльності в Україні (підрозділ 3.2).

Емпіричну базу дослідження становлять Конституція України, закони України та інші нормативно-правові акти, що стосуються охоронної діяльності, узагальнення практичної діяльності та звіти Міністерства внутрішніх справ України, відомості офіційних веб-сайтів органів виконавчої влади, правова публіцистика та аналітичні матеріали.

Наукова новизна отриманих результатів полягає в тому, що робота є першим монографічним дослідженням, в якому обґрунтовано комплексне уявлення про адміністративно-правове регулювання охоронної діяльності публічного та приватного секторів охорони. За результатами проведеного дослідження сформульовано низку наукових положень, висновків, пропозицій та рекомендацій щодо удосконалення чинного законодавства України, спрямованих на підвищення якості та ефективності здійснення адміністративно-правового регулювання у сфері охоронної діяльності.

Основні результати дисертаційного дослідження, які мають елементи новизни, полягають у такому:

вперше:

- сформовано авторське бачення правової категорії «адміністративно-правове регулювання охоронної діяльності» як цілеспрямованого, нормативно-визначеного, владно-організуючого впливу уповноважених державою суб'єктів (органів публічної влади) на суспільні відносини, що виникають під час здійснення охоронної діяльності, який здійснюється за допомогою заходів, визначених нормами адміністративного права з метою забезпечення, насамперед, охорони нормального функціонування держави та соціуму, а також прав та законних інтересів фізичних і юридичних осіб;

- запропоновано розмежування публічної та приватної охоронної діяльності здійснювати за шістьма критеріями: за суб'єктами; за нормативно-правовою регламентацією; за формами і методами; за цілями (метою); за обсягом прав та обов'язків; за стадіями здійснення охоронної діяльності;

- виокремлено чотири блоки адміністративно-правових відносин, які характерні для сфери охоронної діяльності: відносини, пов'язані із зовнішньою організаційно-управлінською діяльністю публічної адміністрації; відносини, пов'язані з внутрішньою організаційною діяльністю; відносини, пов'язані з адміністративно-сервісною діяльністю; відносини, пов'язані із притягненням винних осіб до юридичної відповідальності;

- запропоновано систему ознак адміністративно-правового регулювання охоронної діяльності поділяти на три види: загальні, спеціальні та конкретизовані;

удосконалено:

- правові категорії «охоронна діяльність», «адміністративно-правові відносини у сфері охоронної діяльності», «механізм адміністративно-правового регулювання охоронної діяльності в Україні», «форми адміністративно-

правового регулювання охоронної діяльності», «методи адміністративно-правового регулювання охоронної діяльності»;

- систему суб'єктів здійснення адміністративно-правового регулювання охоронної діяльності з розподілом на три групи;

- дефініцію адміністративно-правового регулювання охоронної діяльності як цілеспрямованого, нормативно-визначеного, владно-організуючого впливу уповноважених державою суб'єктів (органів публічної влади) на суспільні відносини, що виникають під час здійснення охоронної діяльності, який здійснюється за допомогою заходів, визначених нормами адміністративного права з метою забезпечення, насамперед, охорони нормального функціонування держави та соціуму, а також прав та законних інтересів фізичних й юридичних осіб)

- систему елементів механізму адміністративно-правового регулювання охоронної діяльності в Україні з поділом на загальні та додаткові;

- особливості видачі ліцензії на провадження охоронної діяльності як форми адміністративно-правового регулювання охоронної діяльності: є діяльністю суб'єктів публічного адміністрування, до повноважень яких віднесено видачу означених ліцензій; визначається як адміністративна послуга; характеризується оплатністю; визначається спеціальними суб'єктами звернення; визначається спеціальним суб'єктом здійснення охоронної діяльності; є підставою для здійснення суб'єктом приватної охоронної діяльності;

набули подальшого розвитку:

- передумови наукового дослідження адміністративно-правового регулювання охоронної діяльності;

- система нормативно-правових актів, які регулюють охоронну діяльність;

- функції органу спеціальної компетенції у сфері охоронної діяльності: забезпечувальна, організаційна та контрольна-наглядова;

- форми та методи адміністративно-правового регулювання охоронної діяльності;

- зарубіжний досвід адміністративно-правового регулювання у сфері охоронної діяльності;

- пропозиції та рекомендації відносно внесення змін і доповнень до чинного законодавства з метою підвищення якості та ефективності адміністративно-правового регулювання охоронної діяльності в Україні.

Практичне значення отриманих результатів полягає в тому, що сформульовані у дослідженні теоретичні положення, конкретні пропозиції і рекомендації становлять науково-теоретичний та практичний інтерес, використовуються та можуть бути використані у:

- *науково-дослідній сфері* – як основа для наступних наукових досліджень, присвячених як охоронній діяльності загалом, так і її адміністративно-правовому регулюванню (акт впровадження Науково-дослідного інституту публічного права);

- *правотворчій діяльності* – для удосконалення національної нормативно-правової бази, яка регламентує здійснення адміністративно-правового

регулювання у сфері охоронної діяльності;

– *правозастосовній діяльності* – для підвищення ефективності використання конкретних форм та методів уповноваженими суб'єктами публічної адміністрації під час адміністративно-правового регулювання охоронної діяльності (акт впровадження Територіального управління Служби судової охорони в Кіровоградській області);

– *освітньому процесі* – під час підготовки лекцій, методичних рекомендацій, навчальних посібників і підручників для студентів закладів вищої освіти та викладання навчальних дисциплін «Актуальні проблеми теорії адміністративного права» (акт впровадження Харківського національного університету внутрішніх справ).

Апробація результатів дисертації. Основні положення, висновки, пропозиції та рекомендації дисертації було оприлюднено на п'яти міжнародних і всеукраїнських науково-практичних конференціях: «Актуальні проблеми державно-правового розвитку України в контексті інтеграційних процесів» (м. Запоріжжя, 20 травня 2017 р.), «Актуальні проблеми національного законодавства» (м. Кропивницький, 15 листопада 2017 р.), «Проблеми реалізації і захисту соціальних прав в Україні» (м. Львів, 27 квітня 2018 р.), «Актуальні проблеми національного законодавства» (м. Кропивницький, 8 листопада 2018 р.), «Теоретичні та практичні проблеми реалізації норм права» (м. Кременчук, 7–8 грудня 2019 р.).

Структура та обсяг дисертації. Наукова робота складається із вступу, трьох розділів, що об'єднують вісім підрозділів, висновків, списку використаних джерел і додатків. Загальний обсяг дисертації становить 250 сторінок, список використаних джерел містить 228 найменувань, розміщених на 22 сторінках.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **вступі** обґрунтовано актуальність обраної теми, визначено зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами, окреслено мету та завдання, об'єкт та предмет, методи дослідження, викладено наукову новизну й практичне значення отриманих результатів, подано відомості про апробацію дисертації.

Розділ 1 «Загальна характеристика адміністративно-правового регулювання у сфері охоронної діяльності в Україні» складається з трьох підрозділів.

У *підрозділі 1.1 «Охоронна діяльність як об'єкт адміністративно-правового регулювання»* зазначено, що дослідження категорії «охоронна діяльність» неможлива без аналізу складових її елементів (зокрема, термінів «охорона» та «діяльність») та визначення її сутності.

З'ясовано, що для сучасної правової науки характерний дуалізм думок щодо трактування поняття «охоронна діяльність». Перша група науковців схиляються до поглядів, згідно з якими охоронна діяльність являє собою сукупність різних заходів та засобів, спрямованих на забезпечення прав та

інтересів фізичних і юридичних осіб. Інші ж вважають охоронну діяльність професійною діяльністю суб'єктів господарювання з надання охоронних послуг.

Співставлено такі правові категорії як «охоронна діяльність» та «діяльність з надання охоронних послуг». Зроблено висновок, що охоронна діяльність є ширшою за діяльність з надання охоронних послуг та включає в себе останню.

Сформульовано авторське бачення категорії «охоронна діяльність». Визначено, що до характерних ознак охоронної діяльності можна віднести такі: 1) може бути проявом приватної охоронної діяльності або державної правоохоронної діяльності; 2) є діяльністю уповноважених суб'єктів; 3) нормативно-правова регламентація; 4) є системою правових, соціально-економічних, організаційно-технічних, фізичних та інших заходів; 5) має дуальну мету: по-перше, спрямована на забезпечення прав та законних інтересів людини і громадянина загалом, а також окремих категорій населення, в тому числі шляхом забезпечення охорони життя та здоров'я фізичних осіб, а також майна фізичних та/або юридичних осіб від протиправних посягань; по-друге, спрямована на нормальне функціонування держави, зокрема, охорону громадського порядку та забезпечення громадської безпеки, попередження правопорушень.

У підрозділі 1.2 «Поняття, ознаки та сутність адміністративно-правового регулювання охоронної діяльності» розглянуто такі доктринальні поняття як соціальне регулювання, державне регулювання, державне управління, правове регулювання, правовий вплив, адміністративно-правове регулювання.

Обґрунтовано, що категорія «правове регулювання» є вужчою за категорію правового впливу. Розглянуто види правового регулювання, одним із яких є адміністративно-правове регулювання.

Запропоновано авторське бачення поняття адміністративно-правового регулювання охоронної діяльності, під яким варто розуміти цілеспрямований, нормативно-визначений, владно-організуючий вплив уповноважених державою суб'єктів (органів публічної влади) на суспільні відносини, що виникають під час здійснення охоронної діяльності, який здійснюється за допомогою заходів, визначених нормами адміністративного права з метою забезпечення, насамперед, охорони нормального функціонування держави та соціуму, а також прав та законних інтересів фізичних й юридичних осіб.

Визначено, що ознаки адміністративно-правового регулювання охоронної діяльності варто поділяти на три групи: загальні, до яких варто відносити ознаки, які характерні для будь-якого адміністративно-правового регулювання, спеціальні – притаманні для сфери охоронної діяльності та конкретизовані – такі, що визначають особливості публічного або приватного секторів охоронної діяльності.

Підрозділ 1.3 «Адміністративно-правові відносини у сфері охоронної діяльності» присвячено аналізу поняття, характерних рис, специфічних

особливостей та складу адміністративно-правових відносин, що виникають у сфері охоронної діяльності.

Зазначено, що до характерних рис адміністративно-правових відносин, що виникають у сфері охоронної діяльності варто віднести такі: 1) виникають, змінюються та припиняються (тобто, знаходять свій розвиток) у сфері публічного адміністрування; 2) врегульовані адміністративно-правовими нормами; 3) їх учасники наділені суб'єктивними правами та юридичними обов'язками, які вони можуть реалізувати у сфері публічного адміністрування; 4) обов'язковим учасником є уповноважений державою орган (публічна адміністрація); 5) носять публічно-владний або адміністративно-сервісний характер; 6) відносини між учасниками можуть мати вертикальні (відносини «влади-підпорядкування») або горизонтальні (учасники яких є рівними у своїх правах) зв'язки; 7) можуть виникати за ініціативою будь-якої із сторін (незалежно від того, стороною є орган владних повноважень чи інша сторона); 8) за невиконання або неналежне виконання обов'язків сторони адміністративно-правових відносин може бути притягнуто до юридичної відповідальності; 9) передбачають можливість застосування заходів адміністративного примусу; 10) спори між учасниками врегульовуються переважно в адміністративному порядку (в окремих випадках – у судовому).

З'ясовано, що особливостями адміністративно-правових відносин, що виникають у сфері охоронної діяльності є: 1) щодо публічного сектору охоронної діяльності: виникають між підпорядкованими суб'єктами (між вищестоящим та нижчестоящим органом публічної адміністрації, зокрема, нижчестоящий орган наділений повноваженнями щодо здійснення охоронної діяльності, в свою чергу як вищестоящий орган уповноважений на реалізацію адміністративно-правового регулювання загалом або у сфері охоронної діяльності зокрема); 2) щодо приватного сектору охоронної діяльності: виникають між суб'єктом публічної адміністрації та безпосередньо непідпорядкованим йому суб'єктом (як приклад, суб'єктом господарської діяльності, який на основі ліцензії надає послуги з приводу охорони фізичних осіб чи майна); 3) зв'язки між учасниками, в переважній більшості, є вертикальними.

Зазначено, що учасниками адміністративно-правових відносин у сфері охоронної діяльності, з одного боку, є публічна адміністрація, а з іншого – суб'єкти публічного та приватного сектору охоронної діяльності.

Визначено, що об'єкт адміністративно-правових відносин, що виникають у сфері охоронної діяльності, поділяється на дві складові частини – матеріальну й нематеріальну. Під матеріальним об'єктом варто розуміти речі матеріального світу, які фізично потребують здійснення охоронних дій (тобто, об'єктом є майно фізичної або юридичної особи). Під нематеріальним об'єктом маються на увазі життя та здоров'я фізичних осіб, а також охоронні дії, (безпосередня охоронна діяльність), спрямовані на забезпечення прав та інтересів фізичних й юридичних осіб.

Указано, що зміст адміністративно-правових відносин у сфері охоронної діяльності являють права та обов'язки учасників цих правовідносин.

Розділ 2. «Механізм адміністративно-правового регулювання охоронної діяльності в Україні» складається з трьох підрозділів.

У підрозділі 2.1 *«Поняття та структура механізму адміністративно-правового регулювання охоронної діяльності в Україні»* з'ясовано, що завдяки механізму адміністративно-правового регулювання здійснюється практична реалізація державного впливу на сферу охоронної діяльності. Такий вплив є цілеспрямованим та відбувається за допомогою адміністративно-правових норм.

Сформовано систему нормативно-правових актів, що містять адміністративно-правові норми, які регулюють охоронну діяльність. Означена система включає закони та підзаконні нормативно-правові акти.

Запропоновано виділяти загальні та спеціальні закони у сфері охоронної діяльності. В свою чергу, спеціальні закони доцільно поділяти на ті, що регулюють приватний сектор охоронної діяльності та такі, що регулюють публічний сектор охоронної діяльності.

Розглянуто систему регуляторних актів у сфері охоронної діяльності, що визначають правове регулювання адміністративних правовідносин між: з одного боку, регуляторним органом (Верховною Радою України, Президентом України, Кабінетом Міністрів України, Міністерством внутрішніх справ України), а, з іншого, – суб'єктами господарювання (суб'єктами охоронної діяльності, які отримали ліцензію на провадження такої діяльності).

Охарактеризовано особливості механізму адміністративно-правового регулювання. Запропоновано авторське поняття механізму адміністративно-правового регулювання охоронної діяльності.

Запропоновано елементи механізму адміністративно-правового регулювання охоронної діяльності поділяти на загальні та додаткові. В свою чергу, до загальних елементів варто відносити: норми права, адміністративно-правові відносини, акти реалізації норм права, суб'єктів адміністративно-правового регулювання, форми та методи. До додаткових – акти тлумачення норм права, правову культуру, правову свідомість.

У підрозділі 2.2 *«Система суб'єктів здійснення адміністративно-правового регулювання охоронної діяльності в Україні»* визначено, що ефективність здійснення адміністративно-правового регулювання охоронної діяльності в Україні насамперед, залежить від злагодженості та скоординованості уповноважених суб'єктів.

Вказано, що суб'єктами, які здійснюють адміністративно-правове регулювання охоронної діяльності є: Президент України, Верховна Рада України, Кабінет Міністрів України, Міністерство внутрішніх справ України, інститути громадянського суспільства (профільні громадські об'єднання), а також посадові та службові особи усіх зазначених суб'єктів. Розглянуто повноваження у сфері охоронної діяльності кожного з перерахованих суб'єктів.

Визначено, що МВС України, будучи органом спеціальної (галузевої) компетенції у сфері охоронної діяльності виконує такі ключові функції:

1) забезпечувальну (забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері охоронної діяльності; забезпечує нормативно-правове регулювання охоронної діяльності, забезпечує ліцензування охоронної діяльності тощо); 2) організаційну (визначає пріоритетні напрямки розвитку охоронної діяльності; погоджує проекти актів законодавства у відповідній сфері; визначає організаційно-правові засади надання послуг з охорони власності та громадян); 3) контрольню-наглядову (здійснює контроль та нагляд у сфері ліцензування у сфері охоронної діяльності).

З метою уникнення неточностей і формування єдиного підходу до розуміння ключових понять, а також уніфікованого застосування суміжних нормативно-правових актів, запропоновано абз. 3 п. 1 Положення про Міністерство внутрішніх справ України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 28.12.2015 р. № 878 доповнити словосполученням «охоронної діяльності».

Указано на невідповідність назви розділу 5 Закону України «Про охоронну діяльність» від 22.03.2012 р. № 4616-VI його змісту, що об'єктивно дозволяє вести мову про його недосконалість, зокрема, у зв'язку із відсутністю регламентації визначених напрямів. Так, розділ називається «Взаємодія суб'єктів охоронної діяльності з правоохоронними органами та громадськістю» в той час, як зміст даного розділу розкриває лише взаємодію суб'єктів охоронної діяльності з правоохоронними органами, залишаючи поза увагою взаємодію з громадськістю.

У підрозділі 2.3 «*Форми та методи адміністративно-правового регулювання у сфері охоронної діяльності в Україні*» проаналізовано правові та неправові форми адміністративно-правового регулювання охоронної діяльності. Зазначено, що визначальними формами адміністративно-правового регулювання охоронної діяльності виступають встановлення правових норм та застосування норм права, що розкривається шляхом видання індивідуальних актів та здійснення інших юридично значимих дій.

Доведено, що встановлення правових норм як форма адміністративно-правового регулювання охоронної діяльності є зовнішньо вираженим проявом діяльності органів публічного адміністрування, що полягає у формуванні, розробці, виданні, зміні або скасуванні адміністративно-правових норм, які конкретизують положення Конституції України, загальних та спеціальних законів, що визначають базові засади здійснення як охоронної діяльності загалом, так і адміністративно-правового регулювання такої діяльності зокрема, та спрямовані на врегулювання адміністративно-правових відносин, що виникають між органами публічної адміністрації та суб'єктами приватного або публічного сектору охоронної діяльності.

З'ясовано, що на сьогоднішній день нормативні акти, які регулюють охоронну діяльність, характеризуються рядом недоліків, зокрема: 1) відсутністю легітимного визначення низки правових категорій, які займають особливе місце у сфері охоронної діяльності; 2) дублюванням нормативно-правових положень; 3) розбіжністю між нормативними актами; між нормативним актом органу

публічного адміністрування та нормативно-правовими актами, прийнятими Верховною Радою України або Президентом України; 4) суперечністю нормативних положень означених актів.

Визначено, що застосування норм права як форма адміністративно-правового регулювання охоронної діяльності – це фактична реалізація регламентованих нормативно-правовими актами повноважень суб'єктів публічної адміністрації у сфері охоронної діяльності.

Охарактеризовано методи адміністративно-правового регулювання охоронної діяльності. Виявлено, що метод владних приписів у сфері охоронної діяльності проявляється у формі накладення прямого юридичного обов'язку суб'єктів публічного та/або приватного сектору охоронної діяльності здійснити певні дії і базується на необхідності виконання встановлених законодавством вимог.

Вказано, що використання дозволів під час здійснення адміністративно-правового регулювання охоронної діяльності полягає у наданні суб'єктам приватного сектору охоронної діяльності права здійснювати таку діяльність на власний розсуд на підставі ліцензій, але в межах, чітко визначених чинним законодавством. З'ясовано, що метод заборони у сфері охоронної діяльності – це покладення суб'єктом владних повноважень на суб'єкта приватного чи публічного сектору охоронної діяльності прямого юридичного обов'язку щодо утримання від вчинення певних дій, порушення якого є підставою для притягнення винних до юридичної відповідальності.

Розділ 3. «Шляхи вдосконалення адміністративно-правового регулювання у сфері охоронної діяльності в Україні» складається з двох підрозділів.

Підрозділ 3.1 «Зарубіжний досвід адміністративно-правового регулювання у сфері охоронної діяльності» присвячено аналізу адміністративно-правового регулювання охоронної діяльності в таких країнах як США, Канада, Велика Британія, Німеччина, Франція, Польща, Білорусь, Грузія та Бельгія.

З'ясовано, що в усіх розглянутих країнах діяльність публічного сектору охоронної діяльності належить до правоохоронної (державної) діяльності, спрямованої на забезпечення безпеки й громадського порядку, профілактику та запобігання правопорушень тощо. Тобто, діяльність означених суб'єктів полягає у реалізації покладених на них правоохоронних функцій. Тому відповідне адміністративно-правове регулювання цього сектору здійснюється в межах вертикальних взаємозв'язків органів державної влади (наприклад, Міністерство внутрішніх справ – органи поліції). Приватна ж охоронна діяльність характеризується низкою особливостей, які відрізняють її від публічної охорони, що визначають специфіку здійснення адміністративно-правового регулювання цього сектору.

Визначено, що суб'єкти приватного сектору охоронної діяльності відіграють значну роль в охоронній діяльності кожної країни, адже переймають на себе обов'язки щодо охорони фізичних осіб та власності. Така діяльність доповнює публічний сектор охорони, тим самим допомагаючи реалізувати

загальну мету охоронної діяльності – забезпечення інтересів держави і суспільства, прав та законних інтересів фізичних й юридичних осіб.

Зроблено висновок, що з метою підвищення ефективності та якості охоронної діяльності на території України необхідно:

1) запровадити укладення адміністративних договорів між органом публічної адміністрації (зокрема, Міністерством внутрішніх справ) та представниками приватного сектору охоронної діяльності (на прикладі Німеччини);

2) на законодавчому рівні визначити чіткий розподіл обов'язків між державними органами, до повноважень яких належить здійснення охоронної діяльності та приватними організаціями в єдиному нормативно-правовому акті (на прикладі Республіки Білорусь);

3) передбачити можливість делегування повноважень Міністерства внутрішніх справ керівникам поліції щодо здійснення контролю за приватним сектором охоронної діяльності (на прикладі Республіки Польща).

У підрозділі 3.2 «Напрями розвитку адміністративно-правового регулювання охоронної діяльності в Україні» визначено напрями, за якими має відбуватися удосконалення адміністративно-правового регулювання охоронної діяльності.

Зазначено, що охоронну діяльність доцільно розглядати в правовій, практичній та науковій площині.

Обґрунтовано необхідність прийняття концептуально нового Закону України «Про охоронну діяльність» з такою структурою: Розділ 1. Загальні положення; Розділ 2. Види охоронної діяльності; Розділ 3. Система суб'єктів охоронної діяльності; Розділ 4. Взаємодія суб'єктів охоронної діяльності; Розділ 5. Відповідальність у сфері охоронної діяльності; Розділ 6. Прикінцеві та перехідні положення.

Вказано, що чинний Закон України «Про охоронну діяльність» доцільно перейменувати на Закон України «Про особливості здійснення приватної охоронної діяльності», закріпивши за ним той зміст, що передбачений нинішнім законом, однак зі змінами, обумовленими пропонованим прийняттям нового закону.

В межах розглянутих напрямів розвитку адміністративно-правового регулювання охоронної діяльності запропоновано внести зміни до ст. 5, ч. 1 ст. 11 та доповнити новою ст. 10⁻¹ чинний Закон України «Про охоронну діяльність» від 22.03.2012 № 4616-VI.

Щодо напрямку взаємодії у сфері охоронної діяльності зазначено, що в Україні можливі два шляхи вирішення проблеми взаємодії між суб'єктами охоронної діяльності. Перший – це імперативне закріплення на законодавчому рівні Типових угод про таку взаємодію з чітким визначенням прав та обов'язків сторін. Другим шляхом вирішення означеної проблеми є запровадження можливості укладення адміністративних договорів. Визначено, що, обираючи один з двох можливих шляхів вирішення означеної проблеми в Україні, необхідно виходити з національних особливостей як правової регламентації

сфери охоронної діяльності загалом, так і практичної реалізації такої діяльності кожним з видів суб'єктів, до повноважень яких належить вчинення охоронних дій.

ВИСНОВКИ

У **висновках** дисертації наведено теоретичне узагальнення адміністративно-правового регулювання охоронної діяльності в Україні, визначено шляхи його оптимізації з метою подальшої практичної реалізації. За результатами дисертаційного дослідження сформульовано низку висновків, пропозицій і рекомендацій, зокрема:

1. Визначено, що охоронна діяльність – це визначена нормативно-правовими актами діяльність уповноважених суб'єктів (держава в особі органів публічної влади, приватні охоронні організації тощо), що полягає у застосуванні системи правових, соціально-економічних, організаційно-технічних, фізичних та інших заходів, спрямованих на: з одного боку, забезпечення прав та законних інтересів як людини і громадянина загалом, так й окремих категорій населення зокрема, в тому числі шляхом забезпечення охорони життя та здоров'я фізичних осіб, а також майна та власності фізичних й юридичних осіб від протиправних посягань; з іншого – на нормальне функціонування держави, зокрема, шляхом охорони громадського порядку та забезпечення громадської безпеки, попередження правопорушень.

Обґрунтовано пропозицію поділу охоронної діяльності на публічний та приватний сектори. Класифіковано відмінності публічної та приватної охоронної діяльності за такими критеріями: 1) за суб'єктами; 2) за нормативно-правовою регламентацією; 3) за формами і методами; 4) за цілями (метою); 5) за обсягом прав та обов'язків; 6) за стадіями здійснення охоронної діяльності.

2. Сформовано авторське бачення правової категорії «адміністративно-правове регулювання охоронної діяльності». Запропоновано ознаки адміністративно-правового регулювання охоронної діяльності поділяти на три групи: загальні, спеціальні та конкретизовані. Так, до загальних ознак адміністративно-правового регулювання варто відносити: 1) є різновидом правового регулювання, яке, в свою чергу, є елементом соціального регулювання; 2) є головною формою правового впливу; 3) характеризується загальністю, обов'язковістю, стабільністю і прогнозованістю; 4) має державно-владний характер; 5) конкретизованість; 6) цілеспрямованість; 7) реалізується на основі норм адміністративного права; 8) передбачає наявність суб'єкта публічної адміністрації; 9) здійснюється у формах та із застосуванням певних методів, визначених чинним законодавством; 10) здійснюється за допомогою правових засобів.

Спеціальними ознаками адміністративно-правового регулювання охоронної діяльності є: 1) специфічність суспільних відносин, що виникають лише стосовно здійснення охоронної діяльності; 2) передбачена законодавством система адміністративно-правових методів і засобів, спрямована на охорону

фізичних осіб та/або майна фізичних й юридичних осіб; 3) знаходить свій прояв у діяльності органів публічної адміністрації у сфері охоронної діяльності; 4) є певною мірою індикатором суспільної безпеки та правопорядку.

В свою чергу, до третьої групи ознак варто віднести: 1) специфічність правової регламентації; 2) особливий суб'єктний склад; 3) стадійність (для приватного сектору характерною є превентивна охоронна діяльність, для публічного – захисна).

Вказано, що сутність адміністративно-правового регулювання будь-якої діяльності, в тому числі й охоронної, завжди визначена функціональним призначенням такого регулювання. Саме тому сутність адміністративно-правового регулювання охоронної діяльності полягає у забезпеченні прав та інтересів юридичних й фізичних осіб шляхом здійснення охорони.

3. Запропоновано під адміністративно-правовими відносинами у сфері охоронної діяльності розуміти суспільні відносини державно-владного або адміністративно-сервісного характеру, що виникають на основі норм адміністративного права між сторонами (одна з яких є органом публічної адміністрації, що здійснює діяльність, пов'язану із правовим регулюванням охоронної діяльності (зокрема, здійснення ліцензування, моніторинг, контроль, притягнення до юридичної відповідальності тощо), а інша – є суб'єктом приватного чи публічного сектору охоронної діяльності, що провадить свою діяльність або на основі покладених на нього державою повноважень, або відповідно до договору про надання послуг з охорони майна та фізичних осіб) та репрезентуються як стійкі зв'язки у формі суб'єктивних прав та юридичних обов'язків, які перебувають під охороною держави (тобто, передбачають можливість державного примусу).

Виокремлено характерні риси та особливості адміністративно-правових відносин, які виникають під час здійснення охоронної діяльності.

Виділено окремі групи адміністративно-правових відносин, які притаманні сфері охоронної діяльності: 1) відносини, пов'язані із зовнішньою організаційно-управлінською діяльністю публічної адміністрації, основою якої виступає імперативний метод адміністративно-правового регулювання відносин, що виникають у сфері охоронної діяльності між органами публічної адміністрації і фізичними та/або юридичними особами; 2) відносини, пов'язані із внутрішньою організаційною діяльністю, тобто структурною визначеністю окремого публічного органу, підприємства, установи, організації, що мають право на зайняття охоронною діяльністю; 3) відносини, пов'язані з адміністративно-сервісною діяльністю органів публічної адміністрації в контексті розгляду заяв на отримання ліцензії на провадження охоронної діяльності; 4) відносини, пов'язані із притягненням винних осіб до юридичної відповідальності (зокрема, адміністративної) за порушення встановлених чинним законодавством норм щодо провадження охоронної діяльності в Україні.

4. Встановлено, що механізм адміністративно-правового регулювання охоронної діяльності – це сукупність визначених правовими нормами способів

та засобів, спрямованих на врегулювання суспільних відносин у сфері охоронної діяльності, пов'язаних із реалізацією такої діяльності, здійснюваної уповноваженими суб'єктами незалежно від їх форми власності, а також спрямованих на забезпечення прав, свобод та законних інтересів фізичних й юридичних осіб, зокрема, шляхом охорони й збереження життя і здоров'я фізичних осіб, майна фізичних й юридичних осіб.

Проаналізовано структуру механізму адміністративно-правового регулювання охоронної діяльності. Запропоновано його елементи поділяти на загальні та додаткові.

Визначено, що загальними елементами механізму адміністративно-правового регулювання у сфері охоронної діяльності є: норми права, адміністративно-правові відносини, акти реалізації норм права, суб'єкти адміністративно-правового регулювання, форми та методи. Зокрема:

- норми права є загальнообов'язковими правилами поведінки, визначеними в нормативно-правових актах, які регулюють суспільні відносини, що виникають у сфері охоронної діяльності, пов'язані із реалізацією такої діяльності, здійснюваної уповноваженими суб'єктами незалежно від їх форми власності;

- адміністративно-правові відносини – це врегульовані нормами адміністративного права суспільні відносини, які виникають під час реалізації охоронної діяльності між двома суб'єктами, один з яких наділений відповідними виконавчо-розпорядчими (владно-управлінськими) повноваженнями у сфері охоронної діяльності;

- акти реалізації норм права є формою втілення адміністративно-правових норм у діяльність суб'єктів у сфері охоронної діяльності, що виражається у дотриманні відповідних норм під час реалізації суб'єктами охоронної діяльності своїх суб'єктивних прав і юридичних обов'язків;

- суб'єкти адміністративно-правового регулювання – це органи публічної влади, які, використовуючи різноманітні форми та методи, здійснюють відповідне адміністративно-правове регулювання шляхом вступу в адміністративно-правові відносини з суб'єктами публічного або приватного секторів охоронної діяльності;

- форма адміністративно-правового регулювання являє собою зовнішній прояв адміністративно-правового регулювання, метод – спосіб його здійснення.

З'ясовано, що додатковими елементами механізму адміністративно-правового регулювання у сфері охоронної діяльності виступають акти тлумачення норм права, правова культура, правова свідомість. Зокрема:

- акт тлумачення норми права – акт, у якому встановлено зміст норм права, тобто здійснено відповідне (офіційне чи неофіційне) роз'яснення правових норм, що регулюють охоронну діяльність;

- правова культура являє собою систему духовних і матеріальних цінностей, завдяки яким відбувається усвідомлення необхідності додержання та виконання правових норм, зокрема тих, що стосуються сфери охоронної діяльності;

– правосвідомість є так званим «внутрішнім регулятором» поведінки особи щодо здійснення правомірних (наприклад, чітке виконання своїх обов'язків) чи протиправних дій (зокрема, посягання на майно фізичних та юридичних осіб, життя чи здоров'я фізичних осіб щодо яких здійснюється охоронна діяльність).

5. Визначено, що систему суб'єктів здійснення адміністративно-правового регулювання охоронної діяльності в Україні доцільно поділяти на: 1) органи загальної компетенції (Президент України, Верховна Рада України, Кабінет Міністрів України); 2) органи спеціальної (галузевої) компетенції (Міністерство внутрішніх справ України); 3) інші суб'єкти (профільні громадські об'єднання).

У результаті комплексного аналізу повноважень виокремлених суб'єктів встановлено, що органи загальної компетенції, загалом, забезпечують формування правового підґрунтя для реалізації якісного та ефективного регулювання, безпосередньо, органами спеціальної компетенції. Відповідні суб'єкти виконують, насамперед, керівну роль, яка полягає у визначенні пріоритетних напрямів розвитку охоронної діяльності в Україні.

Зазначено, що Міністерство внутрішніх справ, як орган спеціальної компетенції у досліджуваній сфері, безпосередньо здійснює адміністративно-правове регулювання охоронної діяльності та виконує основні функції, до яких ми відносимо забезпечувальну, організаційну та контрольню-наглядову.

Інститути громадянського суспільства мають істотний вплив на сферу охоронної діяльності в Україні та, відповідно, його адміністративно-правове регулювання. Профільні громадські об'єднання, їх представники та загалом громадяни активно приймають участь у процесах адміністративно-правового регулювання охоронної діяльності в Україні, зокрема шляхом участі у нормотворчій діяльності, створення спільних консультативно-дорадчих органів, громадського контролю.

6. Охарактеризовано форми адміністративно-правового регулювання охоронної діяльності, якими виступають законодавчо регламентовані, зовнішньо виражені дії суб'єктів публічного адміністрування, що здійснюються в рамках їх компетенції під час виконавчо-розпорядчої діяльності з метою забезпечення завдань, пов'язаних із охороною прав та законних інтересів фізичних та юридичних осіб, що відбувається в процесі здійснення охоронної діяльності.

Виявлено, що конкретними правовими формами адміністративно-правового регулювання в досліджуваній нами сфері є: 1) видання нормативних актів (зокрема постанов Кабінету Міністрів України та наказів Міністерства внутрішніх справ України); 2) видача ліцензій на провадження охоронної діяльності; 3) ухвалення судових вироків, рішень, які приймаються відносно конкретних справ, постанов про накладення адміністративного стягнення; 4) складання протоколів про адміністративне правопорушення; 5) здійснення контролю у сфері охоронної діяльності; 6) укладення адміністративних договорів; 7) затвердження ліцензійних умов провадження приватної охоронної діяльності; 8) затвердження уніфікованих форм актів, складених за результатами проведення планового (позапланового) заходу державного нагляду (контролю)

щодо додержання суб'єктом господарювання вимог законодавства у сфері охоронної діяльності; 9) переоформлення ліцензій на провадження охоронної діяльності; їх зупинення, відновлення, анулювання; 10) видача інших документів, визначених законом, що стосуються сфери охоронної діяльності.

Визначено, що прикладами неправових форм адміністративно-правового регулювання в досліджуваній сфері є: а) у контексті здійснення організаційних дій: 1) формування та ведення ліцензійного реєстру; 2) взаємодія приватного та публічного секторів охоронної діяльності; б) у контексті здійснення матеріально-технічних операцій: 3) збір, зберігання та обробка інформації; 4) використання технічних засобів охоронного призначення; 5) використання спеціальних засобів, придбання, зберігання та використання яких здійснюється суб'єктами охоронної діяльності; 6) використання радіочастоти тощо.

Доведено, що основними методами адміністративно-правового регулювання охоронної діяльності є імперативний та диспозитивний методи, які реалізуються через використання приписів, дозволів та заборон.

З'ясовано, що методи адміністративно-правового регулювання охоронної діяльності характеризуються такими особливостями: 1) є способами та прийомами юридичного впливу на діяльність суб'єктів, які здійснюють охоронну діяльність; 2) такий вплив є цілеспрямованим, тобто здійснюється з певною метою, яка визначається загальною метою адміністративно-правового регулювання; 3) такий вплив здійснюють суб'єкти публічної адміністрації, а саме – Кабінет Міністрів України та Міністерство внутрішніх справ; 4) спрямовані на діяльність суб'єктів публічного та приватного сектору охоронної діяльності; 5) даний вплив відбувається шляхом здійснення конкретних дій зобов'язуючого (метод владних приписів), дозвільного (метод дозволів) та забороняючого (метод заборон) характеру; 6) знаходить свій зовнішній прояв у відповідних формах.

7. Аналіз зарубіжного досвіду адміністративно-правового регулювання у сфері охоронної діяльності показав, що воно характеризується низкою спільних рис, притаманних більшості з розглянутих країн. До таких рис можна віднести: 1) наявність державних та недержавних (приватних) суб'єктів охоронної діяльності; 2) мету здійснення приватної охоронної діяльності – захист людей або майна; 3) необхідність отримання фізичною або юридичною особою ліцензії для провадження приватної охоронної діяльності; 4) видання ліцензії спеціальним органом державної влади; 5) подібність процедур видачі ліцензій на зайняття приватною охоронною діяльністю; 6) законодавче закріплення вимог до осіб, які бажають займатися охоронною діяльністю (зокрема, більшість розглянутих країн світу передбачає проходження психологічних та наркологічних тестів, відсутність судимості); 7) здійснення органами державної влади контролю за діяльністю суб'єктів приватної охорони; 8) порушення вимог законодавства під час здійснення охоронної діяльності передбачає притягнення до кримінальної відповідальності.

Визначено, що існують й певні відмінності у характерних рисах адміністративно-правового регулювання охоронної діяльності, які, в окремих

випадках, можуть принципово відрізнятися одна від одної. Так, адміністративно-правове регулювання охоронної діяльності може відрізнятися в залежності від: 1) строків дійсності ліцензії на провадження охоронної діяльності (як приклад, у Великій Британії ліцензія дійсна протягом трьох років; у Бельгії – протягом п'яти років); 2) наявності стандартів охоронної діяльності; 3) наявності спеціалізованого (профільного) нормативно-правового акта, який визначає охоронну діяльність; 4) обсягу повноважень суб'єктів приватної охоронної діяльності; 5) виду ліцензії (індивідуальна та ліцензія суб'єкта господарювання); 6) можливості делегування повноважень під час здійснення адміністративно-правового регулювання; 7) наявності фахової освіти або відповідного досвіду роботи суб'єктів, які бажають отримати ліцензію на зайняття охоронною діяльністю.

Зазначено, що дослідження адміністративно-правового регулювання у сфері охоронної діяльності в таких країнах як США, Канада, Велика Британія, Німеччина, Франція, Польща, Білорусь, Грузія та Бельгія дозволяє зробити висновок, що національне адміністративно-правове регулювання приватного сектору охоронної діяльності (тобто те, що провадиться на території України) за своїм змістом, нормативно-правовою базою та механізмами реалізації найбільш подібне до адміністративно-правового регулювання охоронної діяльності, що здійснюється в Польщі.

На підставі аналізу досвіду зарубіжних країн адміністративно-правового регулювання у сфері охоронної діяльності сформульовано низку пропозицій, які, з метою підвищення ефективності та якості охоронної діяльності, доцільно запровадити на території України.

8. Визначено, що розвиток адміністративно-правового регулювання охоронної діяльності в Україні має здійснюватися за шістьма напрямками: 1) прийняття єдиного нормативно-правового акта, який закріплюватиме фундаментальні основи охоронної діяльності в Україні; 2) розширення переліку видів охоронних послуг, які надаються суб'єктами приватного сектору охоронної діяльності; 3) підвищення вимог до кадрового забезпечення суб'єктів приватного сектору охоронної діяльності; 4) закріплення контролю за діяльністю суб'єктів приватного сектору охорони у спеціалізованому нормативно-правовому акті; 5) чітке визначення взаємодії у сфері охоронної діяльності, яка виникає як між суб'єктами приватного та публічного сектору охорони, так і між органом, до повноважень якого віднесено здійснення адміністративно-правового регулювання у вказаній сфері та суб'єктами здійснення охоронної діяльності; 6) узгодження правових, в тому числі й адміністративно-правових, норм, які регулюють сферу охоронної діяльності.

У межах наведених напрямів визначено пропозиції щодо прийняття нових законодавчих актів, запропоновано внесення низки змін та доповнень до чинних нормативно-правових актів, які регламентують здійснення адміністративно-правового регулювання у сфері охоронної діяльності. Зазначено, що запропоновані напрями розвитку мають підвищити якість та ефективність

здійснюваної суб'єктами приватного та публічного секторів охоронної діяльності.

**СПИСОК ПУБЛІКАЦІЙ ЗДОБУВАЧА ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ
в яких опубліковані основні наукові результати дисертації:**

1. Костяков І.А. Проблеми адміністративно-правового регулювання охоронної діяльності. *Наукові записки*. Серія: Право. 2017. Вип. 2. Спецвипуск. С. 130–133.

2. Kostyakov I.A. Certain aspects of administrative and legal regulation in the provision of security services in foreign countries. *European Reforms Bulletin*. 2019. № 2. P. 12–16.

3. Костяков І.А. Щодо визначення дефінітивної складової механізму адміністративно-правового регулювання у сфері надання охоронних послуг в Україні. *Європейські перспективи*. Науково-практичний журнал. 2019. № 4. С. 212–217.

4. Костяков І.А. Особливості структури механізму адміністративно-правового регулювання у сфері надання охоронних послуг в Україні. *Наукові записки*. Серія: Право. 2019. Вип. 6. Спецвипуск. С. 142–146.

5. Костяков І.А. До питання визначення дефінітивної складової адміністративно-правового регулювання охоронної діяльності. *Актуальні проблеми правознавства*. 2020. № 1(21). С. 75–80.

6. Костяков І.А. Поняття, сутність та ознаки охоронної діяльності в Україні. *Журнал східноєвропейського права*. 2020. № 74. С. 93–99.

які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

7. Костяков І.А. Механізм адміністративно-правового регулювання у сфері надання охоронних послуг: поняття та ознаки. *Актуальні проблеми державно-правового розвитку України в контексті інтеграційних процесів*: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (Запоріжжя, 20 трав. 2017 р.). Запоріжжя: «Просвіта», 2017. С. 87–290.

8. Костяков І.А. Суб'єкти адміністративно-правових відносин у сфері надання охоронних послуг. *Актуальні проблеми національного законодавства*: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. (Кропивницький, 15 листоп. 2017 р.). Кропивницький: ПОЛІМЕД-Сервіс, 2017. С. 161–164.

9. Костяков І.А. Форми адміністративно-правового регулювання у сфері надання охоронних послуг в Україні: концептуальний підхід. *Актуальні проблеми соціального права*: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. «Проблеми реалізації і захисту соціальних прав в Україні» (Львів, 27 квіт. 2018 р.). Львів, «ГАЛИЧ-ПРЕС», 2018. С. 232–235.

10. Костяков І.А. Загальні елементи адміністративно-правового механізму охоронної діяльності в Україні. *Актуальні проблеми національного законодавства*: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. (Кропивницький, 8 листоп. 2018 р.). Кропивницький: ПОЛІМЕД-Сервіс, 2018. С. 118–120.

11. Костяков І.А. Особливості охоронної діяльності в Україні: теоретико-правовий аспект. *Теоретичні та практичні проблеми реалізації норм права*:

збірник матеріалів V міжнародної науково-практичної конференції (м. Кременчук, 7–8 груд. 2019 року). Кременчук, 2019. С. 74–77.

АНОТАЦІЯ

Костяков І. А. Адміністративно-правове регулювання охоронної діяльності в Україні. – *Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.*

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 «Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право». – Науково-дослідний інститут публічного права, Київ, 2020.

Дисертацію присвячено комплексному дослідженню адміністративно-правового регулювання охоронної діяльності в Україні. За результатами проведеного дослідження сформульовано низку висновків, пропозицій і рекомендацій, запропонованих особисто здобувачем.

Визначено поняття й особливості охоронної діяльності як об'єкта адміністративно-правового регулювання. Охарактеризовано поняття, ознаки та сутність адміністративно-правового регулювання охоронної діяльності. Проаналізовано адміністративно-правові відносини у сфері охоронної діяльності. Визначено поняття та структуру механізму адміністративно-правового регулювання охоронної діяльності в Україні. Окреслено коло суб'єктів здійснення адміністративно-правового регулювання охоронної діяльності в Україні. Охарактеризовано форми та методи адміністративно-правового регулювання охоронної діяльності в Україні. Розглянуто зарубіжний досвід адміністративно-правового регулювання у сфері охоронної діяльності. Визначено напрями розвитку адміністративно-правового регулювання охоронної діяльності в Україні та сформовано пропозиції щодо удосконалення чинного національного законодавства.

Ключові слова: охоронна діяльність, охорона, адміністративно-правове регулювання, механізм адміністративно-правового регулювання, органи публічної адміністрації, суб'єкти охоронної діяльності.

АННОТАЦИЯ

Костяков И. А. Административно-правовое регулирование охранной деятельности в Украине. – *Квалификационный научный труд на правах рукописи.*

Диссертация на соискание ученой степени кандидата юридических наук по специальности 12.00.07 «административное право и процесс; финансовое право, информационное право». – Научно-исследовательский институт публичного права, Киев, 2020.

Диссертация посвящена комплексному исследованию административно-правового регулирования охранной деятельности в Украине. По результатам проведенного исследования сформулирован ряд выводов, предложений и рекомендаций, предложенных лично соискателем.

Определены понятие и особенности охранной деятельности как объекта административно-правового регулирования. Охарактеризованы понятие, признаки и сущность административно-правового регулирования охранной деятельности. Проанализированы административно-правовые отношения в сфере охранной деятельности. Определены понятие и структура механизма административно-правового регулирования охранной деятельности в Украине. Очерчен круг субъектов осуществления административно-правового регулирования охранной деятельности в Украине. Охарактеризованы формы и методы административно-правового регулирования охранной деятельности в Украине. Рассмотрен зарубежный опыт административно-правового регулирования в сфере охранной деятельности. Определены направления развития административно-правового регулирования охранной деятельности в Украине и сформированы предложения по совершенствованию действующего национального законодательства.

Ключевые слова: охранная деятельность, охрана, административно-правовое регулирование, механизм административно-правового регулирования, органы публичной администрации, субъекты охранной деятельности.

SUMMARY

Kostyakov I. A. Administrative and legal regulation of security activities in Ukraine. – *Qualification work on the rights of the manuscript.*

The thesis for the scientific degree of Candidate in Juridical Science in specialty 12.00.07 – administrative law and process; financial law; information law. – Scientific Institute of Public and Space Law, Kyiv, 2020.

The dissertation is devoted to the complex research of administrative and legal regulation of security activity in Ukraine. According to the results of the study, a number of conclusions, proposals and recommendations proposed by the applicant personally have been formulated.

The concept and features of security activities as an object of administrative and legal regulation has been defined. The author's vision of the concept of "security activities" has been proposed, which should be understood as defined by regulations of authorized entities (the state represented by public authorities, private security organizations, etc.), which is to apply a system of legal, socio-economic, organizational technical, physical and other measures aimed at: on the one hand, ensuring the rights and legitimate interests of both man and citizen in general and certain categories of the population in particular, including by ensuring the protection of life and health of individuals, as well as property and property of individuals and legal entities from illegal encroachments; on the other - for the normal functioning of the state, in particular, by protecting public order and ensuring public safety, prevention of offenses. The proposal to divide security activities into public and private sectors has been substantiated.

The concept, features and essence of administrative and legal regulation of security activities have been described. The characteristic features and peculiarities of

administrative-legal relations that arise during the implementation of security activities have been highlighted.

The concept and structure of the mechanism of administrative and legal regulation of security activities in Ukraine have been defined. The range of subjects of administrative and legal regulation of security activities in Ukraine is outlined. Forms and methods of administrative and legal regulation of security activities in Ukraine have been described.

Foreign experience of administrative and legal regulation in the field of security activities has been considered. The directions of development of administrative and legal regulation of security activity in Ukraine has been determined and proposals on improvement of the current national legislation have been formed.

Key words: security activity, protection, administrative and legal regulation, mechanism of administrative and legal regulation, public administration bodies, subjects of security activity.